

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

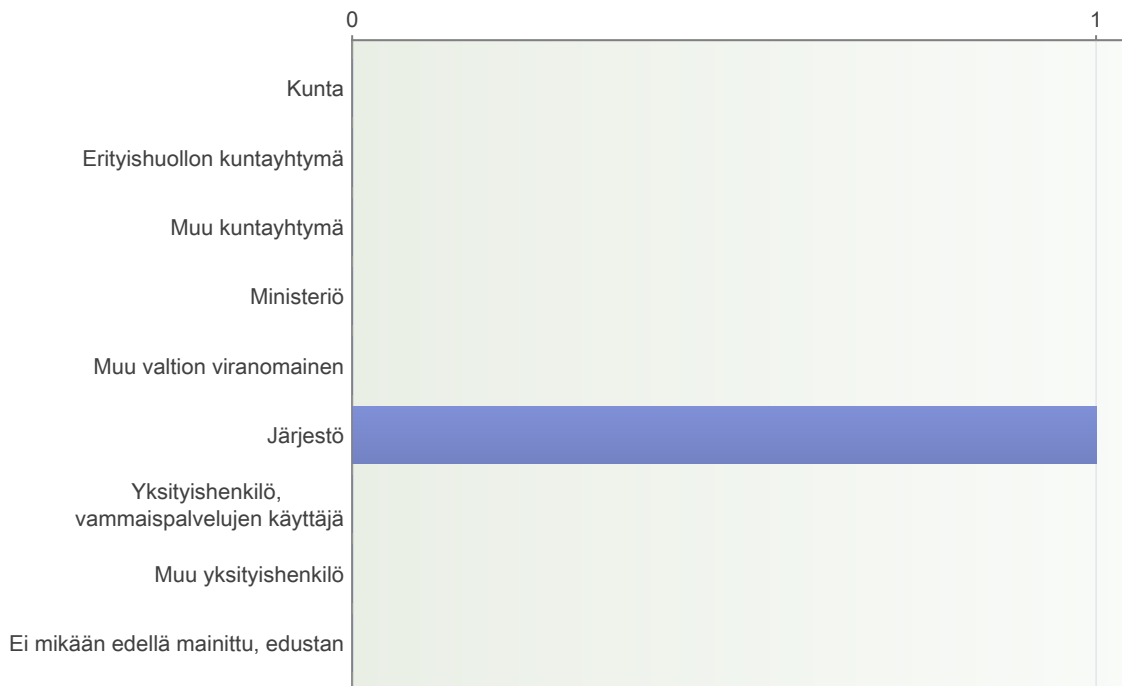
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Heikki	Majava	heikki.majava@hun.fi	Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisryhmä kiinnittää huomiota siihen, että yhdenvertaisuuslain keskeisenä tavoitteena on vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus vammattomien henkilöiden kanssa. Tästä seuraa se, että eri vammaryhmien yhdenvertaisuuden takia tarvitsemat palvelut ovat väistämättä erilaisia. Yhdenvertaisuus vammaryhmien välillä toteutuu, kun eri vammaryhmät saavat riittävät yksilölliset palvelut, jotka mahdollistavat yhdenvertaisuuden valtaväestön kanssa. Katsommekin, että lain yksityiskohtaisista perusteluista tulisi poistaa yhdenvertaisuuslain tarkoitusta harhaanjohtava lause: ”Yhdenvertaisuuden edistäminen sisältää myös eri vammaryhmien yhdenvertaisuuden edistämisen.”

Muuten yhdyimme Näkövammaisryhmien liiton lausumiin huomioihin.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

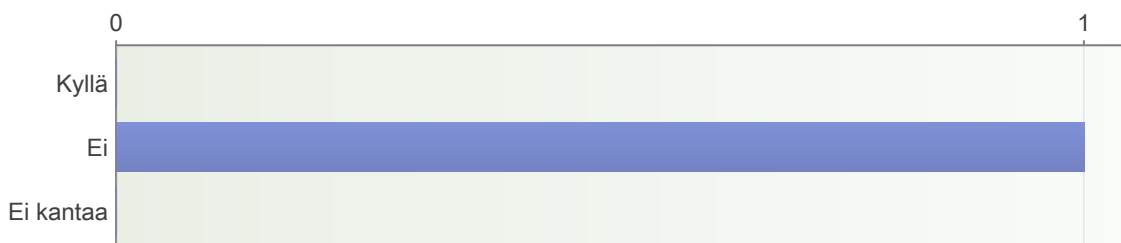
Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

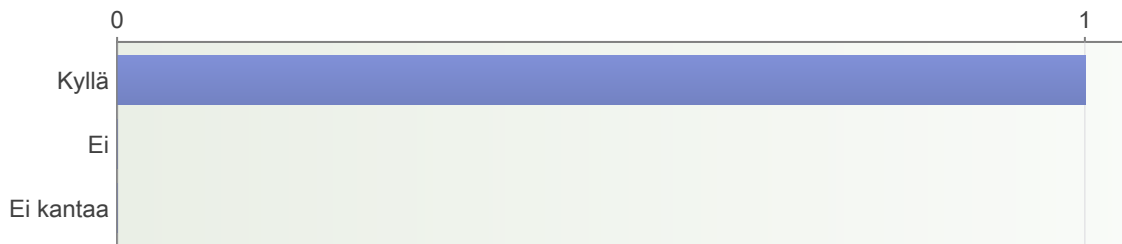
Onko raja selvä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajaus tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

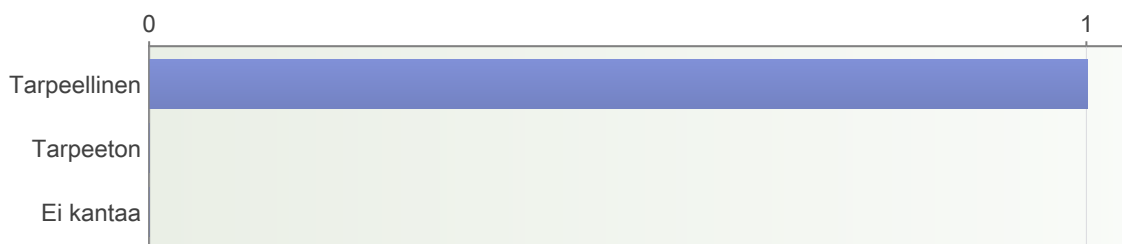
Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry katsoo, että lakiluonnoksen rajaus vaarantaa ikääntyneiden näkövammaisten ja ikääntyneenä näkövammautuneiden henkilöiden välttämättä tarvitsevat palvelut. Yhdyimme tässä Näkövammaisten liiton esittämiin huomioihin.

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

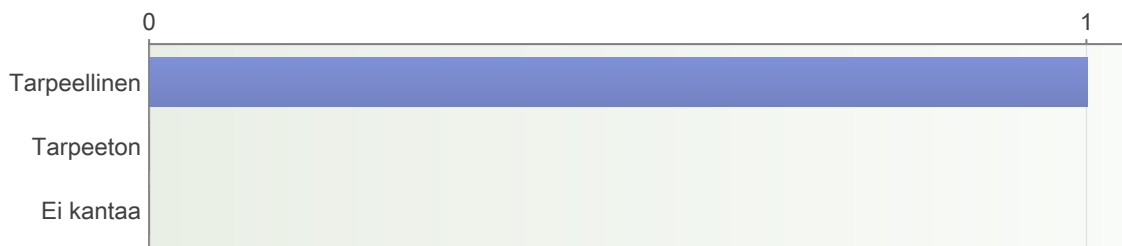
Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

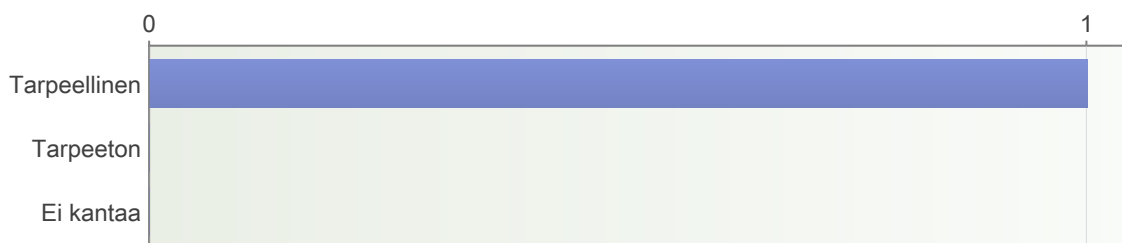
11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoja ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

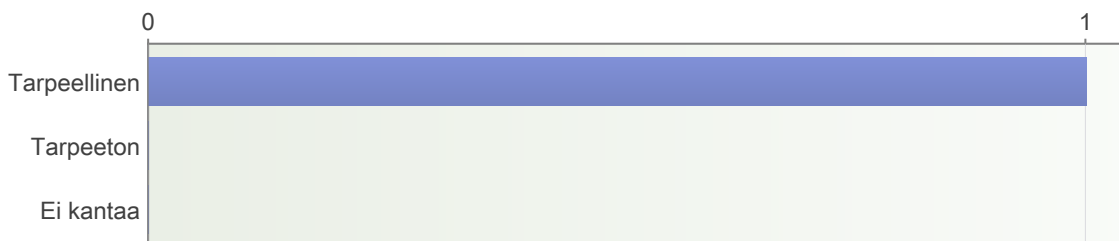
Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

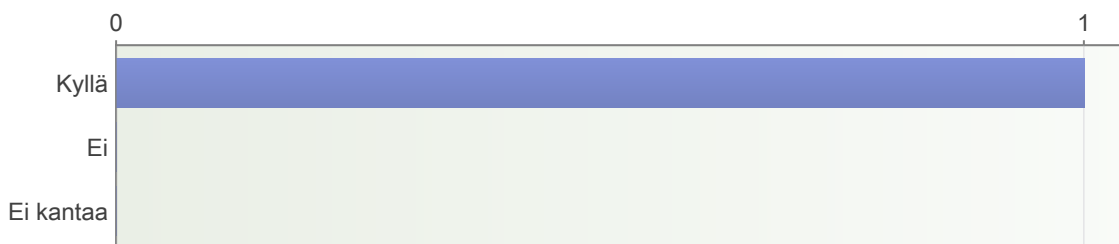
Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Yhteensä	4	0	0	4	1

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

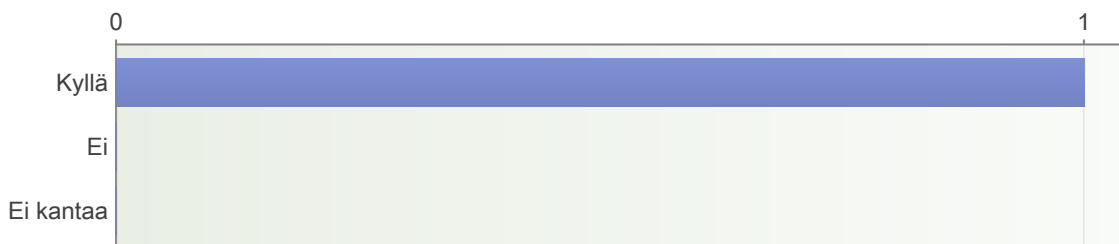
- On hyvä, että pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa huomioidaan hankintalain määräykset ja ne suhteutetaan palvelun käyttäjien yksilöllisiin erityistarpeisiin. Tämä asettaa hankinnoista ja kilpailutuksista vastaavalle maakunnalle suuren vastuun kuunnella asiakkaita ja heitä edustavia järjestöjä jo hankintojen ja kilpailutusten suunnitteluvaiheessa.

Hankintojen tarkoituksenmukaisuus ja riittävä joustavuus on edellytys sille, että lain tarkoitusta toteuttava "yhteensovitettu kokonaisuus" on mahdollinen. Tämän takia pitää muuttaa 6§ 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu "hankintayksikön velvoite määrittää sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille" koskemaan kaikkia palveluhankintoja.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

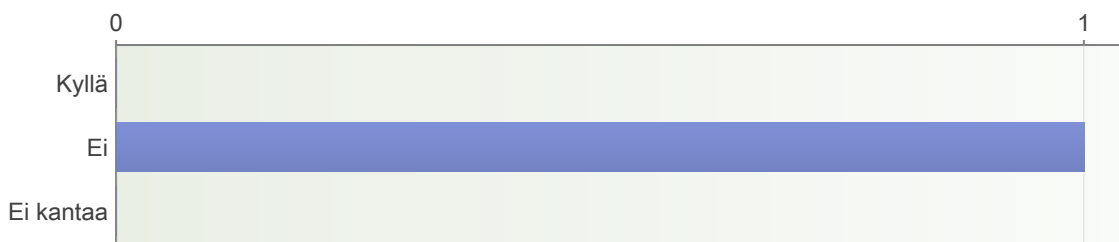
21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

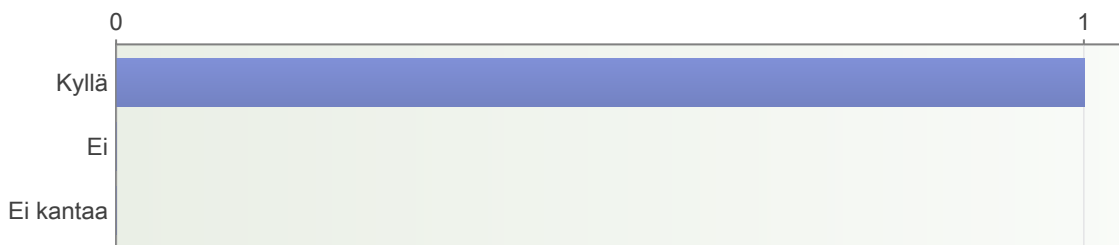
- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry pitää hyvänä sitä, että läheisen määrittelyssä myös koulun ja opiskelupaikan henkilökunta sekä työyhteisön jäsenet voidaan katsoa vammaisen läheiseksi, jolle voi syntyä lain mukainen tarve valmennukseen.

Hyvää on myös se, että lain yksityiskohtaisissa perusteluissa kommunikaation tuen yhteydessä nostetaan pistekirjoituksen opetus ja pistekirjoitustaito vahvasti esille.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset kiinnittää huomiota lakiluonnoksen 10§ yksityiskohtaisissa perusteluissa todettuun henkilökohtaisen avustajan perehdyttämisveloitteeseen. Henkilökohtaisen avun toteuttamistavasta riippumatta on tärkeää, että vammaisen henkilö itse osallistuu avustajan perehdytykseen. Erityisesti näkövammaisilla ja kuulonäkövammaisilla henkilöillä on paljon liikkumiseen, kommunikaatioon ja tiedonsaantiin liittyviä tarpeita, joihin avustaja on välttämätöntä perehdyttää. Silloin, kun vammaisen henkilö itse suorittaa avustajan perehdyttämisen, tulisi se huomioida tarvittavissa henkilökohtaisen avun tuntimäärissä.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

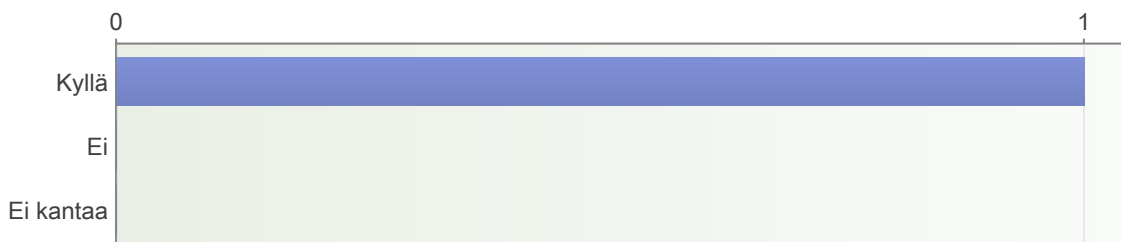
- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry pitää välttämättömänä, että henkilökohtainen apu on aina mahdollista järjestää työnantajamallilla. Työnantajamalli mahdollistaa palvelun toteuttamisen kustannustehokkaimmin ja vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta parhaiten kunnioittaen. Lakiesityksen yleisperusteluissa todetaan, että työnantajamallilla toteutettu henkilökohtainen apu on 10 euroa/tunti halvempaa muihin toteuttamistapoihin nähden. Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ja itse laissa tulisikin määrätä, että maakunnan on toteutettava henkilökohtainen apu työnantajamallilla, asiakassetelillä ja palvelumallilla. Näin kaikille palvelua tarvitseville on mahdollista löytää toimiva henkilökohtaisen avun järjestämistapa.

Tämän lisäksi kiinnitämme huomiota perehdytykseen ja asiakkaan osallisuuteen perehdytyksen järjestämisessä. Tarvittaessa asiakkaan henkilökohtaiselle avustajalle, henkilökohtaisen avun järjestämistavasta riippumatta, antama perehdytys on huomioitava asiakkaalle myönnettävässä avun tuntimäärässä. Erityisesti asiakassetelillä tai palvelumallilla toteutetussa henkilökohtaisessa avussa, avustajien vaihtuvuus on suurta. Tällöin aina uusi avustaja on erikseen perehdytettävä asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin ja tämä on huomioitava lisääntyneenä avun tuntimääränä.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muutoin Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry katsoo, että työnantajamalli on keskeinen, paras ja kustannustehokkain tapa järjestää henkilökohtainen apu. Tämän takia maakunnan velvollisuus on järjestää riittävät tukipalvelut työnantajamallin käyttöön.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

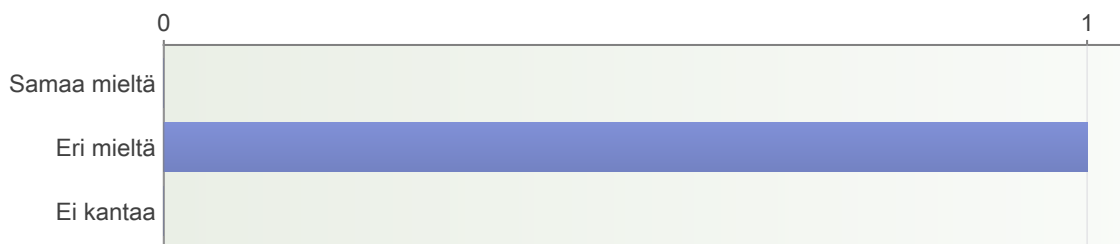
32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

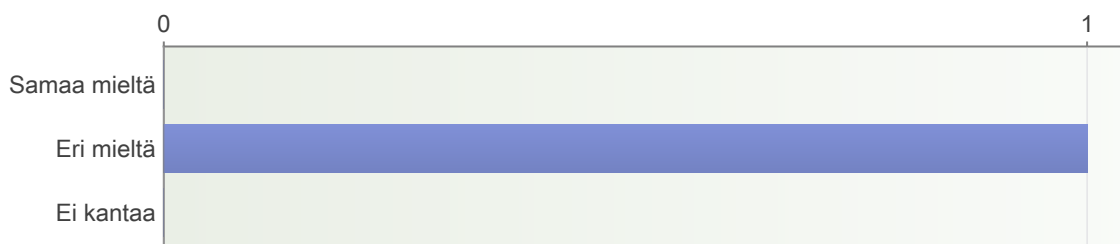
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

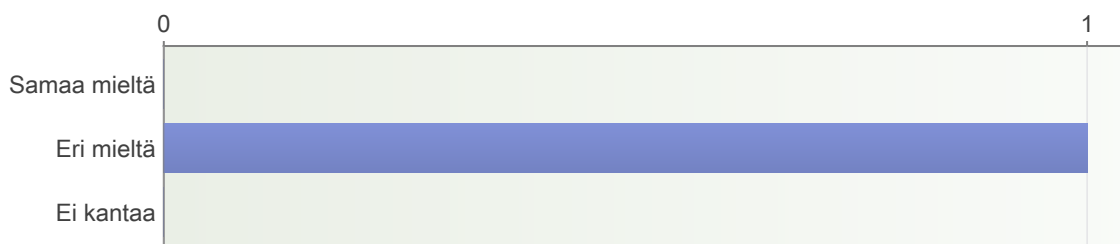
34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

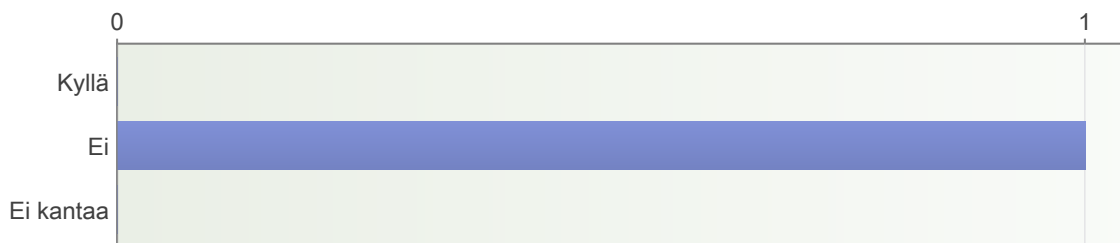
42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

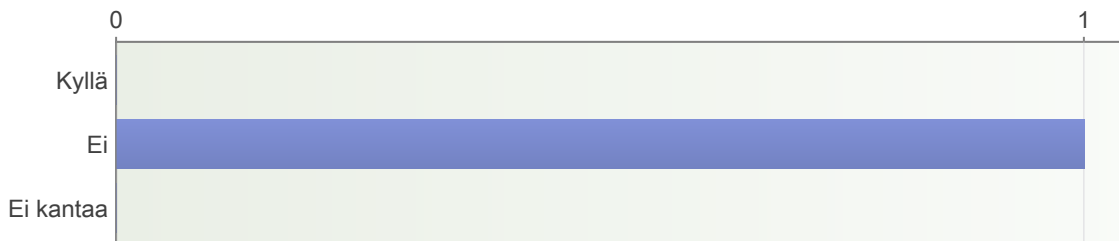
Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n näkemyksen mukaan on hyvä, että lakiluonnoksessa ja sen perusteluissa huomioidaan koko liikkumisen ketju. Liikkumisen ketjun olennainen osana on esteetön ja saavutettava julkinen liikenne. Valitettavasti tällä lailla ei voida edistää julkisen liikenteen ja palveluiden esteettömyyttä, joka mahdollistaisi lain tavoitteiden saavuttamisen. Helsingissä meillä on esimerkkejä tilanteista, joissa huonosti, vammaiset henkilöt unohtaen tehdyt joukkoliikenteen ratkaisut voivat käytännössä estää vammaisten henkilöiden julkisten liikennevälineiden käyttöä. Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä kunnilta pois siirtyvät veloitteet liikkumisen palvelujen järjestämisestä vammaisille, voivat entisestään vähentää heidän kiinnostustaan suunnitella joukkoliikennettä esteettömästi ja saavutettavasti. Jotta §17 tavoitteet olisi mahdollista saavuttaa, tulisi sen periaatteet ottaa laajasti käyttöön myös muussa lainsäädännössä, jolloin julkisen tahon suunnittelun lähtökohtana olisi esteettömyys ja saavutettavuus. Valitettavasti tällä hetkellä esteettömyys ja saavutettavuus tulee mukaan suunnitteluun viimeisessä vaiheessa, jos silloinkaan, jolloin muutosten tekeminen on kallista tai jopa mahdotonta. Tässä kohtaa lain yleisperusteluissa voitaisiin viitata yhdenvertaisuuslain perusteella viranomaisten velvollisuuteen järjestää julkisen liikenteen palvelut niin että ne ovat kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry kiinnittää huomiota ristiriitaan lakiluonnoksen tekstin ja sen yksityiskohtaisten perustelujen välillä koskien kuljetuspalvelumatkojen yhdistelyä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että matkoja voitaisiin yhdistellä ja että sitä voitaisiin käyttää pääasiassa pitkillä matkoilla, koska lyhyillä matkoilla niistä ei saataisi vastaavaa kustannussäästöä. Itse lakipykälässä asia on muotoitu maakunnan toimintavaihtoehdot poissulkevasti niin, että matkoja on yhdisteltävä. Mikäli lakipykälä muotoillaan näin, ei maakunnalla ole muuta vaihtoehtoa kuin tehdä hankinta ja sen kilpailutus matkojen yhdistelyn ehdolla, vaikka se voi olla kustannuksiltaan kalliimpaa. Esimerkiksi Helsingissä näin toteutettu kilpailutus johti siihen, että yhdistelystä irrotetuista matkoista jouduttiin maksamaan kaksinkertainen maksu. Tämän vuoksi ehdotamme kyseiseen kohtaan muotoilua: ”Kuljetuspalveluun oikeutettujen henkilöiden matkoja voidaan yhdistellä toteutettavaksi samalla kulkuneuvolla, ellei matkojen yhdistely aiheuta matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa palveluun oikeutetulle. Mahdollisuus matkojen yhdistelyyn koskee vain pitkiä matkoja.”

Kiinnitämme myös huomiota kuljetuspalvelumatkojen minimimäärään, 18 matkaan kuukaudessa. Monella

vammaisella henkilöllä matkojen tarve vaihtelee runsaasti vuoden aikana kuukaudesta toiseen. Yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi syytä mainita mahdollisuus, että maakunta voi määritellä kuukausittaisen matkamäärän sijaan matkojen määrän käytettäväksi koko vuoden aikana. Tämä mahdollistaisi joustavuuden, jota lain perusteluissa on peräänkuulutettu ja jota jo sovelletaan joissain kunnissa.

Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi syytä määritellä toiminnallinen lähikunta vähintään toteutuneen oikeuskäytännön mukaiseksi.

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy muuten Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry korostaa, että näkövammaisen henkilön arjessa tarvitsemat vammaispalvelut tulee olla maksuttomia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry yhtyy tässä Näkövammaisten liiton lausumiin huomioihin.